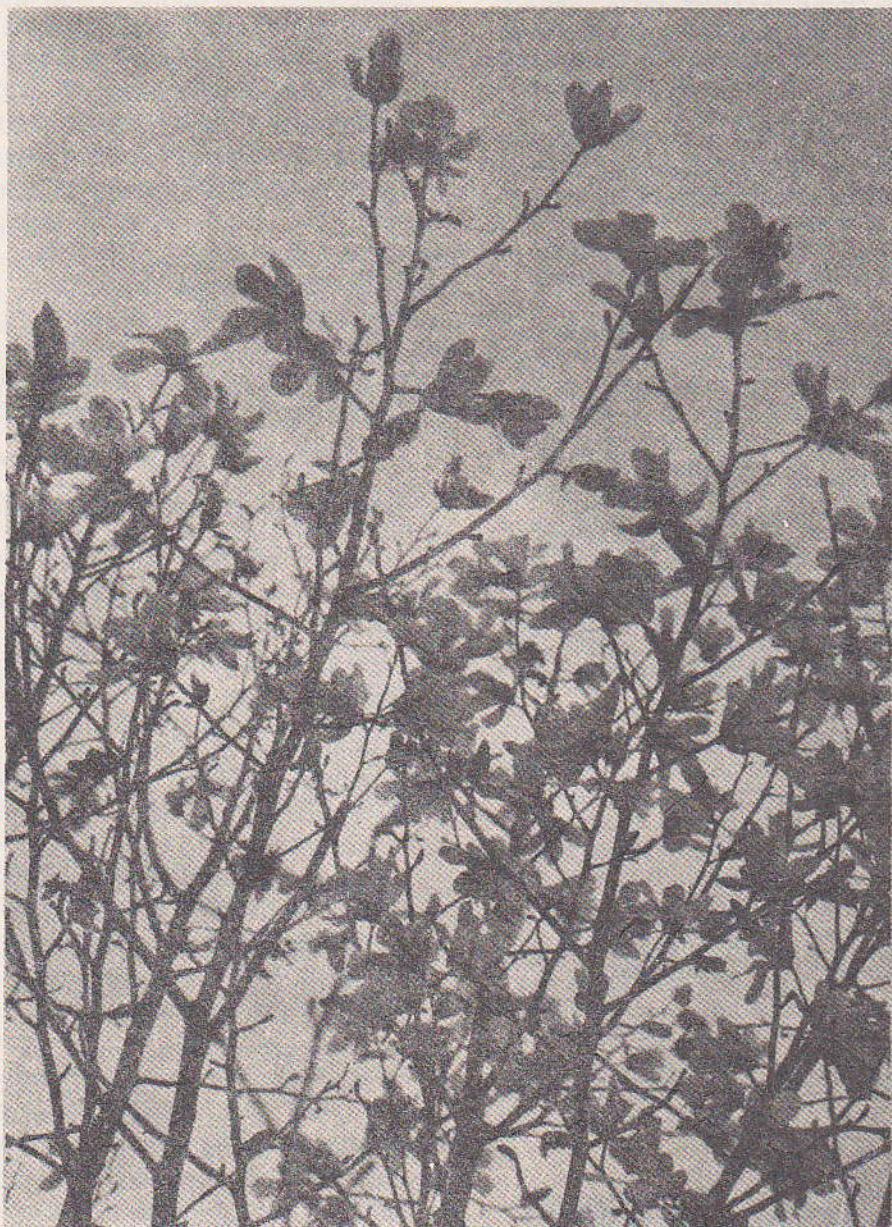

CENĂZEANUL

ziar de informare și opinie socio-culturală

Inceput de primăvară

Anul II (1994) nr. 2

Despre veteranii de război:

PRIZONIER LUAT DE PRIETENI

Continuând articolele apărute în anul trecut despre veteranii de război din comuna noastră, încă în viață, am poposit într-o zi și la casa concetăeanului nostru RADU RADA.

L-am rugat să evoce întâmplările prin care a trecut în timpul celui de al doilea război mondial cât și în timpul prizonieratului.

Pe o masă din lemn de brad din casa lui am înșăsat următoarea povestire.

Născut în anul 1922 în Cenad este încorporat cu întregul său contingent în iarna anului 1944. Este repartizat împreună cu consăteanul său, Gheorghe Suștrean la Regimentul 26 Artilerie din Slatina. Nici nu termină stagiul de instruire când este „învoit” acasă într-un scurt concediu.

La întoarcere în cazarmă găsește curtea regimentului plină de concentrați iar majorul (tata regimentului) la întrebările soldatului despre ce se întâmplă îi răspunde sec: „plecăm pe front!”

Vorbele „domnului major” s-au adeverit curând.

Echipați de război au mărșăluit până la Turnu Măgurele. Aici au stat în zilele de Paști ca apoi să se îmbarce pe săepuri și să ajungă pe Dunăre până la Galați. Au debarcat și după un alt marș au intrat pe poziții „mai spre răsărit de lași”.

Au primit „botezul focului” și au luptat apoi alături de germani până în ziua de 23 august a acelui an când s-a semnat armistițiul cu sovieticii. Li s-a spus soldaților că de-acum vor lupta alături de armata prietenă sovietică împotriva foștilor aliați. Lupta debutează cu o retragere de câteva zile în care, în apropierea orașului Huși, sunt ajuși de armata sovietică și ... luati prizonieri.

Nimeni nu mai înțelegea nimic!

Soldații s-au așteptat să lupte alături de armata din răsărit dar s-au trezit dezarmați și internați în lagăr.

Primul lagăr în care au ajuns a fost cel de la Tiraspol apoi – își mai amintește eroul nostru – de unul dintr-un oraș Bobruț.

Timp de doi ani fără două luni muncesc în acest lagăr pentru ștergerea urmelor de război. Sunt eliberați toți prizonierii și se întorc în țară intrând în țară pe la Sighetul Marmației. Aici sunt dați jos din tren sub amenințarea pistoalelor automate „spaghina” și trimiși pe peron. Cu ajutorul șefului de gară primesc un vagon de marfă acoperit (călătoria în aceste vagoane, pe atunci, era la modă). Vagonul este sigilat și atașat la un tren de marfă cu care ajung până la Oradea. Aici primesc un plic și foi de drum cu destinația Timișoara. După alte peripeții RADU RADA își vede, în sfârșit nevasta și casă în care am fost și eu primit.

Ciulinii Bărăganului:

LUNG E DRUMUL PÂNĂ-ACASĂ

(continuare din numărul trecut)

Nu am urmat invitația fiului nostru – continua să povestească eroii noștri – de a ne culca sub masă care în mintea lui de copil luase locul acoperișului unei case. Ne-am culcat în plin câmp, ca și ceilalți, sub cerul liber plin de stele pe rogojina primită la sosire.

Dimineața ne-am trezit cu roua pe față și în păr.

Ne-am organizat și am început să ne „întemeiem” făcându-ne case din pământ bătut, aşa cum și-au făcut moșii și strămoșii noștri iar pentru acoperiș foloseam stuful sau paiele de orez de care nu duceam lipsă. Pentru „bătutul” pământului ne-a fost de mare folos scândura aceea groasă primită la sosire o dată cu rogojina și injecția.

Abia acum târziu ne-am dat seama de buna organizare a celor care ne-au ajutat să ajungem acolo. La toate s-au gândit!

La ridicarea unei case ne-am asociat câte 4–5 familiile astfel că într-un termen scurt (3 luni) am ridicat pentru fiecare familie câte o casă.

Mai mult ne-a durut felul în care am fost primiți de localnici.

La început, aceștia, se fereau să vorbească cu noi deoarece li se spuseseră că noi suntem hoți, bandiți, criminali care au făcut revoluție în Banat și că am fost aduși acolo să ne ispăşim pedeapsa.

Cu timpul s-au convins de adevăr mai ales după ce am început să lucrăm alături de ei în ferme și după ce au văzut felul în care am început noi să cultivăm pământul.

Timp de trei luni n-a căzut de sus nici un strop de apă. Timp de patru-cinci luni n-am avut nici apă de spălat. Zilnic ni se aducea de la Vădeni o cisternă cu 200 litri de apă de băut.

Încep-încep ne-am reluat fiecare preocupăriile. Am fost angajați ca salariați la fermele de stat. În „satul nou” a apărut, prin efortul tuturor o școală în care copiii noștri au continuat școala începută la Cenad sau cei mici au început școala primară.

A urmat o iarnă grea, iarna din 1953–1954.

A căzut o zăpadă grea iar vânturile Bărăganului a trionfăt-o zile și nopți. Astfel am pierdut orice legătură dintre noi. Abia mai târziu, săpând adevărate tunele, am scos multe familiile de sub zăpadă, familiile afflate atunci în pragul morții datorită zăpezii și viscolului.

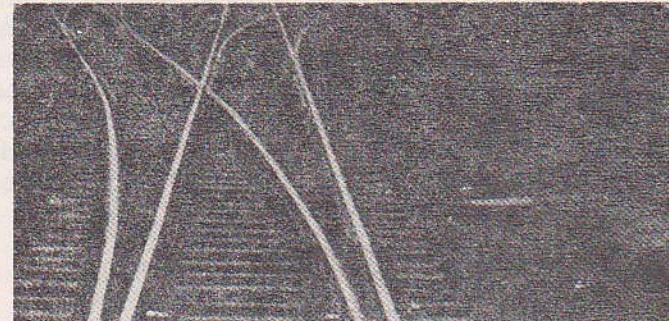
Și iată că a sosit și anul 1956, moment în care ne-a fost permis să ne întoarcem în satul nostru, la casele noastre, între „ai noștri”, într-un cuvânt în Cenad.

Despre ce am găsit acasă să nu mai vorbim.

Afară s-a întunecat. De-a binelea. Familia lui LIVIU VINGAN a obosit evocându-mi aceste clipe grele. Aducerea lor în actualitate prin povestire, a fost grea deoarece acești oameni au lăsat totul într-un trecut foarte îndepărtat pe care l-au înmormântat în ei.

Eu am încercat să consemnez pentru dumneavoastră această povestire tristă căt mai fidel iar dacă am omis vreun amănunt vă cer scuze.

GHEORGHE DORAN

Ce e nou la starea civilă:

BILANT

Cele ce urmează pentru mulți din comună nu mai pot fi o nouitate. Ele s-au petrecut pe întreg parcursul anului 1993. Noi ne-am simțit datori să le publicăm în ziarul nostru pentru a le vesti celor care sunt departe de comuna noastră cât și pentru a rămâne în amintirea celor care îi cunosc sau i-au cunoscut.

În anul care a trecut s-au născut în comună următorii: Petruș Ionuț, Vadas Adriana, Zzak Emerik, Iovănescu Nicolae, Farkaș Roxana, Prepelită Lavinia, Coman Mihaiela, Iovănuț Oana, Vingan Bianca, Balint Iren-Cristina, Sușman Octavian, Koncz Ioszef, Fușteac Claudia, Belmega Tania, Comombar Ion-Sani, Baiko Levente, Vieru Tarita, Andrei Adina, Micluț Sabrina, Costa Lavinia, Vlașcici Iasna, Fercovici Sebastian, Unceanschi Vasile, Petrovici Robert, Gaudi Manuel, Baciu Daniela, Kölö Krisztina, Valco Eva, Hegedüs Oliver, Ardelean Ofelia-Sandra, Mișco Roxana, Dincă Larisa, Buta Camelia, Bălăjel Adin, Ianecsko Edina, Hendrea Tico-Silvius, Popa Vasile-Marius, Ezsias Daniel, și Bucva Lavinia.

Am lăsat la urmă cinci copii născuți care nu au nume de botez deoarece mamele lor i-au părăsit în spitalul din Sânnicolaul Mare. Îi vom pomeni aici numai cu numele de familie a mamei lor: Petrovici, Caciurea, Graure, Cioată, Harkai poate că aceste rânduri se vor duce acolo unde i-au părăsit să le dea un nume dacă căldură maternă nu au fost capabile.

Cu bucurie anunțăm căsătoria, în anul trecut a perechilor de tineri: Iovănuț Ioan-Dorin cu Urdărescu Lucia, Ianecsko Petru cu Bicskai Iuliana, Koncz Iosif cu Valco Mihaiela-Estica, Ciuraru Dorin-Constantin cu Moldovan Elena, Muntean Dan cu Ugleșin Daniela, Bârzac Ioan cu Isac Iuliana, Tico Gheorghe cu Simion Terezia, Șirian Goran cu Vlașcici Zlatița, Stanciu Daniel cu Scurtu Dorina, Pavlovici Mile-Dragolav cu Plavskyti Bissera, Cruț Nicolae cu Ungureanu Elena, Harkai Silvestru cu Kovacs Apollonia, Günter Siegfrid cu Enache Elida, Bege Laszlo cu Fülop Ecaterina, Ileana Dănuț cu Turcu Cătălină, Iovănuț Orlando cu Boboicov Ana, și Galetin Miladin cu Jivici Snejana.

Cu deosbit regret suntem să anunțăm și decesul următorilor cetăteni din comună: Erdei Emerik, Curpaș Cătălin, Vințan Maria, Blaj Vasile (Sumăr), Lăcătuș Roxana Maria, Galetin Stoican, Petrovici Ioan, Oprean Ilona, Santa Mihai-Ioan, Militar Persa, Marincov Mila, Gaudi Petru, Petrovici Ani, Iovănuț Ioan, Iambor Gheorghe, Siclovan Ioan, Balasz Gheorghe, Onea Mihai, Socol Gheorghe, Lacatoș Andrei, Todici Jivco, Covaci Ioan, Fazecaș Maria, Iuhaz Andrei, Merschan Ana, Vlașcici Caterina, Jivanov Liubița, Busuioc Nicolae, Verdeș Elena, Stanciu Terezia, Wolf Ana, Siclovan Gheorghe (Gigilă), Heucz Andrei, Petruș Silvia, Ghinea Stan, Pinel Magdalena, Petruș Ileana, Unceanschi Ecaterian, Mila Florea, Drăgan Traian Jivici Rada, Madarasz Iosif, Luchin Gheorghe, Constantin Mircea, Kertes-turi Ileana, Ilin Danița, Tveici Glișa.

• LACRIMĂ PE MORMÂNTUL LOR!

ANUICHI GHEORGHE

Cenadul își caută fiili:

A FOST O SURPRIZĂ PLĂCUTĂ SĂ AFLU CĂ CENADUL ARE UN ZIAR LOCAL

(Interviu cu EMILIA JIVANOV pictor scenograf la Teatrul Național din Timișoara)

R.: Încă de la început ţin să vă mulțumesc pentru bunăvoie dumneavoastră de a ne răspunde la câteva întrebări pentru cititorii ziarului nostru. V-ați întrebat căți oameni vă mai cunosc în satul în care v-ați născut? De aceea încep prinț-o întrebare directă: Cine sunteți Emilia Jivanov?

E.J.: Mulțumesc, la rândul meu, că v-ați gândit la mine. A fost o surpriză plăcută să afli că Cenadul are un ziar local și că prin străduința oamenilor inimoși va reuși să fie o comună mai frumoasă și, ca este mai important, mai bogată pe plan spiritual. Sper să se reia inițiativa minunată de a se face la Cenad o tabără de creație de artă plastică și, de ce nu, un muzeu al comunei.

Cine sunt eu? Sună fiica lui Jivanov Branco, născută în Cenad. Chiar dacă am plecat să urmez Liceul de artă plastică la Timișoara și Institutul de artă „Nicolae Grigorescu” din București iar mai târziu din anul 1964 sunt la Timișoara scenograf la Teatrul Național, eu în toți acești ani – până în prezent – vară de vară mă întorc la Cenad, la părinții mei. Mă bucur că ei au fost oameni „tradiționali” legați de locul în care s-au născut. Astfel am avut prilejul să respire mereu aerul copilăriei mele. Oamenii apropiati vârstei mele cred că mă cunosc cum îi cunosc și eu.

R.: Modestia care vă caracterizează v-a împiedicat să vorbiți cenăzenilor despre premiile care v-au fost acordate pentru munca și talentul dumneavoastră de pictor scenograf. Vă rog vorbiți-ne despre ele.

E.M.: Mulți cenăzeni sunt și în Timișoara și poate au văzut unele din spectacolele Teatrului Național la care am făcut eu proiectele de decor și costume și care au fost premiate de critica de specialitate. Așa au fost spectacolele „Mobila și durere” de Teodor Mazilu (spectacol care și în actuala stagiu se joacă), Studiu os-teologic ... și „Dalbu pribegie” de D.R. Popescu, „Regale Lear” de W. Shakespeare, „Trei surori” de A.P. Cehov și altele. În anul 1983 cu scenografia la spectacolul „Amurgul burghez” de Romulus Guga la Teatrul Național din Târgul Mureș (secția maghiară) am luat premiul Artiștilor plastici pentru scenografie.

R.: Ce înseamnă Cenadul pentru dumneavoastră?

E.J.: Cenadul pentru mine este locul străbunilor, bunicilor și părinților mei și unde simt că sunt ACASĂ.

R.: Ce amintiri păstrați din copilarie?

E.J.: Îmi amintesc de prima poezie spusă la serbarea școlară de Sf. Sava – pe care am spus-o plângând, de serile când stăteam pe banca din fața porții, printre bunicii și vecinii noștri și admiram cerul plin de stele mari și frumoase, de căntecul greierilor, de plouile de vară, scurte și puternice după care umblam desculț simțind pământul cald sub picioare, de zilele când ne duceam cu școală peste dolmă în „excuse” să culegem viorele.

R.: Ce fapt important din viață v-a determinat să alegeti această profesie pe care o onorați din plin?

E.J.: Cred că am avut mare noroc ca la Liceul de artă din Timișoara să fie în acei ani profesor domnul Iulius Podlipny – un mare artist – care a fascinat generații de elevi, inspirându-ne dorința de a fi artiști adevenrați.

Așa că am urmat și Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu” din București. Secția de scenografie am ales-o întâmplător. Pentru că toti colegii mei de atelier erau deciși să facă scenografie, m-am molipsit de la ei. Am fost cea mai unită, bună și numeroasă clasă de scenografi de valoare ai teatrului românesc.

R.: Ce părere aveți despre o eventuală întâlnire a „Fiilor satului” organizată în anul acesta. Ne-ați onora cu prezență?

E.J.: Ar fi o cinste pentru mine să participe la o asemenea întâlnire

R.: Ce părere aveți despre „CENĂZEANUL”? Ce ne-ați sugera să publicăm în coloanele lui?

E.J.: V-am spus la început că am fost plăcut surprinsă de ziarul „Cenăzeanul”. Îl doresc viață lungă într-un Cenad mult mai prosper, un Cenad nu ultima stație pe linia Timișoara-Cenad ci una din importantele porți de legătură a Banatului cu inima Europei.

Conținutul mi se pare interesant. Poate ar fi bine să publicați și căte o carte din bibliotecă comunie și din când în când cea mai bună compunere a unui elev-fapt care ar încuraja copiii spre frumos, spre cultură și artă.

a consemnat
GHEORGHE DORAN

Fișe pentru o monografie:

CEREMONIA CĂSĂTORIEI LA ROMÂNII BĂNĂȚENI ÎN SECOLUL AL XVIII-LEA

*Extrase din lucrarea lui Francesco Griselini
„Încercare de istorie politică și naturală a Banatului Timișoarei”*

Românii se căsătoresc foarte tineri, astfel că, dacă o fată a împlinit abia 12 ani, ea poate fi cerută în căsătorie. Flăcăul împărtășește întotdeauna părinților dragostea sa. Aceștia dacă încă nu i-a ales o mireasă, convin cu părinții fetei iubite, cărora le oferă o sumă de bani, pe potriva mijloacelor lor. După încheierea contractului se stabilește un soroc de 14 zile pentru pregătire. Acest soroc poate fi prelungit cu încă 14 zile. Dacă după acest timp mirele nu-și schimbă hotărârea, ceremonia căsătoriei trebuie să aibă loc. În ziua hotărâtă pentru cununie mirele împreună cu nașul, rudenile și prietenii se înfățișează înaintea casei logodnicii sale, dar nu intră. Între timp nașul aduce mireasa însoțită de prietenele ei din copilărie. Mireasa ieșe din casă cu față acoperită de un văl și scăldată în lacrimi își ia rămas bun de la părinți și rudenii. Îi sărută cu afectiune, la fel pe toți cei de față, precum și pe toți cei întâlniți în drum spre biserică. Acolo, logodnicul îngenunchiază în fața altarului și ține în timpul slujbei câte o lumânare aprinsă în mâna. Slujba propriu-zisă constă în diferite rugăciuni și binecuvântări. Mirele oferă miresei inelul de cununie iar preotul aşeză pe capul mirilor cununi din ierburi și flori mirosoitoare. Părinții aruncă în biserică creițari și alte monede mai mici din argint, iar dacă sunt oameni mai săraci, nuci și fructe uscate, culese de cei din preajmă. De la biserică mireasa este condusă în casa soțului ei, unde s-a pregătit între timp masa. Mireasa nu ia însă parte la ospăt, ci rămâne într-o cameră separată, păstrându-și vălul, fiind înconjurată doar de femei. La plecare fiecare oaspete își ia rămas bun de la dânsa urându-i noroc, sănătate și urmași. Ea răspunde printr-un sărut după care i se dăruiește ceva bani. După plecarea tuturor, înainte de a face uz de drepturile sale conjugale, bărbatul îi adresează soției o cuvântare foarte patetică asupra dependenței desăvârșite în care va avea să trăiască față de dânsul, asupra ascultării pe care o așteaptă din partea-i, asupra griji pe care va trebui să o poarte gospodărire și copiilor ei viitori.

În ziua următoare se dă un al doilea ospăt, la care sunt invitați mai cu seamă, nașul, preotul, cneazul sau judele și prietenii mai apropiati. De această dată la masă ia parte și mireasa. După terminarea ospățului, miresei i se aduc din casa părintească hainele și toate celelalte lucruri primite ca zestre. Si așa, cu mulțumiri adresate socrului, nașului, preotului, cneazului și celorlalți oaspeți ia sfârșit ospățul.

prof. IOAN POPOVICI

NOTA REDACTIEI: Chiar dacă în acest articol nu este pomenit numele comunei noastre am hotărât publicarea lui în ziar pentru a afla de la cei bătrâni cât s-a mai păstrat din această ceremonie până aproape de zilele noastre.

Sport:

CUM AM DEMARAT PREGĂTIRILE PENTRU RETURUL CAMPIONATULUI

Returul campionatului s-a încheiat cu ultima etapă desfășurată în deplasare la Jimbolia, unde echipa noastră a reușit un egal (1-1) în fața unei echipe tinere, fără experiență dar foarte ambicioasă.

Sigur rezultatele obținute, după cum bine știm, ne-au adus pe locul doi la egalitate de puncte cu Comloșul Mare dar cu golaveraj mai slab față de acesta.

Să lăsăm ceea ce a fost și să revenim la pregătirile pentru returnul acestei ediții în care publicul din Cenad cere ca echipa noastră să se mobilizeze mult mai bine, să practice un joc mult mai dinamic, mai ambicioz ca la sfârșitul campionatului fără emoții să ocupe locul I.

Pregătirile pentru returnul campionatului au demarat o dată cu primul meci de verificare la Valcani. Aici s-a întrunit tot lotul la care s-au mai adăugat noii veniți: Drăgușin Marius, Miriov Petru, Goagă Nicolae și talentul portar Lepoiev Radu care a revenit în formă după câteva luni petrecute în Germania. Sigur, rezultatul partidei este cunoscut de publicul cenăzean (8-2) în favoarea echipei noastre. Conducerea tehnică a urmărit și rezultatul dar, mai ales, integrarea în echipă a noilor veniți, mișcarea lor pe teren și sincronizarea lor pe posturi.

În această perioadă am beneficiat de aportul întregului lot în meciurile de pregătire susținute cu „Unirea” Sânnicolaul mare, „Unirea-Foradex” Tomnatec și „Pobeda” Dudești-Vechi. Participarea la antrenamentele din cursul săptămânii unde unii din compoziția lotului angajați la unele firme particulare n-au putut participa din motive lesne de cunoscut, a fost mai slabă.

De un real folos ne-au fost domnilii Matei Viorel și Vlașcici Sava care au rezolvat unele probleme grele cu care ne-am confruntat pe întreg parcursul campionatului. Datorită lor, prin prezența dumnealaor la toate antrenamentele, echipa a simțit un imbold deosebit și s-a comportat într-un mod cu totul altul. Dar, după părerea mea, de abia acum începe greul.

Din discuțiile cu câteva persoane am înțeles că echipa din Comloșul Mare abordează cu siguranță returnul visând divizia C. Normal că ei nu au stat pe loc și ne vor da de lucru în return.

În perioada de transfer au achiziționat un număr de jucători din unele echipe din Timișoara („Dacia”, „Soimii”, „Textila”) echipe cu vechi state în această divizie. De un real folos le-au fost unii sponsori (agenții economici) locali care nu și-au revendicat drepturi de a se amesteca în conducerea tehnică a echipei. Aceștia au făcut-o pentru publicul din Comloșul Mare.

Pentru echipa noastră locală problemele generale au fost rezolvate. Au fost cumpărate 17 perechi de ghete „Lotus” tip Oradea. Urmează să fie aduse 10 mingi.

Cea mai mare realizare este, în schimb, achiziționarea unui autobuz necesar echipei pentru deplasări. S-au implicaț persoane care au apărut cândva sau n-au apărut sub culorile clubului nostru. Indiferent de aceasta echipa de fotbal le pătrează un deosebit respect. Printre aceștia amintim numele lui: Rusu Ioan, Dr. Velcov Petru, Dr. Ambrus Alexandru, Erdei Emeric, Boldvici Valer, Erdei M., Harkai Gheorghe, Radu Ion și Herbei Traian. O mențiune specială pentru Giuricin Ivan, care prin anii 1986-1987 a dăruit echipei 16 tricouri cu care în meciurile de campionat și azi se prezintă echipa locală. În ceea ce mă privește am încercat să ajut echipa cu ceea ce am putut și anume cu cunoștințele de specialitate pe care le posed.

Tuturor le mulțumesc și le urez: SĂ NE VEDEM PE STADION!

COVACI ION

antrenorul echipei „Morisena”

Seria I:

1. Comloșul Mare	14	10	1	3	55-15	21
2. Cenad	14	9	3	2	37-20	21
3. Cărpiniș	14	9	2	3	43-21	20
4. Sânnicolaul M	14	9	1	4	36-22	19
5. Teremia Mare	14	8	2	4	51-20	18
6. Marc Jimbolia	14	8	2	4	36-26	18
7. Tricoul	14	7	0	7	42-32	14
8. Valcani	14	6	1	7	36-32	13
9. Periam	14	5	3	6	32-41	13
10. Lovrin	14	5	2	7	27-26	12
11. Iecea Mare	14	3	4	7	23-41	10
12. Dudești V	14	4	2	8	30-54	10
13. Lunga	14	3	1	10	28-55	7
14. Variaș	14	3	1	10	16-59	7
15. Saravale	14	2	1	11	19-49	5

Postul de poliție pe recepție:

DACĂ NU A ÎNVĂȚAT CARTE, PRĂDA ȘCOALA

COSTA VIOREL (fiul lui Cuba) din Cenad nr. 53 în vîrstă de 23 ani eliberat condițional din penitenciar mai avea „o codiță“ de peste 300 de zile timp în care trebuia să fie foarte corect. În luniile decembrie și ianuarie în mod repetat a sustras material de construcție din podul școlii maghiare, local în care au învățat sute de generații din comună.

Prejudiciul se ridică la suma de 95.000 lei sumă ce a fost recuperată în întregime iar făptașul „depus la păstrare“ într-un loc bine cunoscut de el și unde urmează să ispășească, și perioada în care a fost eliberat condițional, pe lângă pedeapsa pe care o va primi.

Am semnalat acest caz deoarece sunt mulți amatori care degradează voluntar case proprietate de stat (folosind de multe ori copiii) și care nu se gândesc înainte că: „nu-i țara fără stăpân!“

IAR ALTUL SE ARDE CU LEMNE DE FOC

O afacere mai grozavă, tot cu lemn, dar de data aceasta cu lemn de foc a făcut-o până în 20 spre 21 dec. 1993 numitul BODNA GHEORGHE (zis Giurgiuț) care era angajat ca șofer la I.T.S.A.I.A. din Sânnicolaul Mare unde taxa și nu taxa cursele efectuate cu lemn de foc din județul Arad până la Cenad.

I se atrage de câteva ori atenția de către lucrătorii postului de poliție din Cenad că orice activitate economică trebuie să aibă un temei legal chiar și atunci când o faci în folosul tău.

Și cum „ulciorul nu merge de multe ori la apă“ în urma unei acțiuni organizată de postul de poliție, fiind prinsă în graficul releu, a fost surprins în „flagrant delict“. La cererea organului de poliție de a prezenta documentele însoțitoare a transportului de lemn ce-l efectua „eroul nostru“ prezintă un bon din 16 dec. 1993 (penultimul transport) falsificat grosolan.

Declanșându-se cercetările, cu mult simț de răspundere și profesionalism, se constată că cel în cauză a efectuat un număr de 12 curse numai pe raza comunei Cenad încasând pentru fiecare camion și remorcă 340.000 lei, valoarea reală fiind 35.000 lei înscrisă pe bon.

Cum se lucra. Făptuitorul (Bodnar Gheorghe) încasă banii. Apoi ca treaba „să nu scârție“ ungea pe pădurarul Coman Ioan și pe brigadierul Jurj Ioan de la Ocolul silvic din Radna plasându-le „pe sub mâna“ diferența de la valoarea reală a lemnelor până la valoarea obținută prin vânzarea lemnelor la suprapreț. Cu această ocazie intra în buzunarele „din ce în ce mai largi“ a celor doi sume variind între 115.000 lei și 150.000 lei (cum s-a întâmplat cu ultimul transport).

Efectivul postului de poliție din Cenad (pl. maj. Popescu Lucian, serg. maj. Tița Ioan și serg. maj. Onețiu Nicolae) în colaborare cu lt. maj. Avram Ilie de la poliția economică din Sânnicolaul Mare au probat și instrumentat mai multe infracțiuni ca: luarea de mită, dare de mită, fals și uz de fals în paguba avutului particular și public precum și abuz în serviciu pentru șeful Ocolului silvic Radna, județul Arad, ing. Cervenca Adalbert. Urmează ca justiția să-și dea verdictul!

Istorie ierografică:

Deseori întâlnim în cale o serie de animale (unele mai rare) și nu știm nimic despre ele. De aceea ne-am gândit să alegem câteva dintre ele și să vi le prezentăm. Pentru numărul de față am ales:

CAMELEONUL

Dictionarul limbii moderne îl definește astfel: „Specie de șopârlă din regiunile tropicale, care are proprietatea de a-și schimba culoarea pielii potrivit mediului înconjurător“ (p.110)

Definiția, ca orice definiție, este lapidară, lipsită de amănunte. De aceea nu am fost mulțumiți și am mers în bibliotecă unde am căutat tot ce a fost tipărit în legătură cu acest animal. Și iată ce am aflat.

Atunci, când cameleonului îi este dat, datorită unui concurs de împrejurări, să trăiască într-o pădure verde, îndată pielea lui se colorează în verde intens, mai intens ca verdele pastelat al pădurii.

Își din pădure, datorită altui concurs de împrejurări și ajuns într-un deșert când soarele apune iar cerul devine roșu și umple văzduhul cu această culoare, pielea șopârlei se colorează în culoarea văzduhului. În acest context își schimbă comportamentul, nu numai culoarea pilei. Nu mai atacă direct, lasă pe alții pe care-i atâță. Probabil că de aici își trage originea zicala: „umbă cu șopârlă“.

Într-un mediu incolor, cred că pielea lui ar deveni transparentă și poate am putea să-l vedem pe din-untru. Dar cum nu există un astfel de mediu nu vom avea niciodată acest noroc.

Apoi noi nu trăim la tropice!

Cu clima asta schimbătoare și atât de ciudată, de parcă s-a întors calendarul pe dos, poate a pătruns și pe la noi această specie.

Dr. St. Cantemir

Iarnă târzie prelungita
Foto: I. Găleanu

Dicționar cenăzean:

CUVINTE ÎMPRUMUTATE DIN ALTE LIMBI

Continuând publicarea cuvintelor pătrunse în graiul cenăzenilor din alte limbi, în numărul de față am ales pe cele provenite din graiul vorbitorilor de limbă sârbă.

– **bară, bări** = baltă mare, lac. Îl găsim în graiul sârbilor din comuna noastră. El apare foarte apropiat de cel din graiul românilor: „bára“.

– **bucfar, bucfare** = carnet. La originea lui stă cuvântul sârb „bucvar“ cu sensul de abecedar.

– **dolap, dolapuri** = șifonier. Etimonul său apare în graiul sârb din comună sub forma „dolof“

– **dricală, dricale** = saltea. Este un derivat al cuvântului „dréka“ care are același sens și în limba sârbă.

– **orman, ormane** = prin înțeles este sinonimul dulapului și are forma de „órmán“ în limba sârbă. Fonetice el se apropie de limba turcă și nu este exclus ca din această limbă să-și tragă o rădăcină.

– **podrum, podrumuri** = pivniță. Sârbii din Cenad îl cunosc sub forma „pódrum“ cu acelaș sens.

– **d-a pârcu** = de-a curmezișul. Originea expresiei își are la bază cuvântul sârb „preko“.

– **voreț, vorete** = curte. Limba sârbă îl cunoaște sub forma „dvoriște“. Circulă în comună alături de sinonimul său **avlje** rămas la noi de la turci.

prof. GHEORGHE DORAN

Gânduri în doi peri:

DE ZIUA LOR

- Mărțișorul pentru fată e numai o dată.
- Mireasa care-i deșteaptă știe-acasă ce-o așteaptă.
- Mândra care-i jucăușă se ascunde după ușă.
- Mândra care-i lăudată are zestre-mpușinată.
- Mândra care-i râzătoare te iubește până moare.
- Mândra ce-are strungăreață, îi dă de trei ori mai iubăreață.
- Mândra ce cu ochii fură, tare știe-a da din gură.
- Mândra cu cozi împletește joacă hora pe-nvârtite.
- Mândra cu ochii codați bagă boala în bărbați.

Culese și rânduite de

DIOGENE

Din treacăt:

Primăvara aceasta care se joacă cu noi de-a „alba neagra“ a fost deja devansată de unii cenăzeni harnici. Am văzut în apropierea gării, pe un teren bine mărunțit urme de marcator. Oare s-a semănat deja usturoiul?

* * *

Asociația agricolă „Morisena“ intenționează să aducă un set întreg de semințe și pentru producătorii agricoli neasociați. Amănuntele le vom publica în curând.

* * *

Pictorul amator OVIDIU POPA va deschide cu ocazia mărțișorului o expoziție cu vânzare într-o din sălile Căminului cultural. Redacția noastră îi urează succes!

* * *

Se apropie primăvara. O dată cu apariția primului fir de iarbă verde vom finaliza o veche promisiune; organizarea cupei „CENĂZEANUL“ la minifotbal pentru copii. De aceea invităm toți copiii până la 14 ani să-și formeze echipele pe care să le înscrie la nenea Ghiță Anuichi. Nu se percepe nici o taxă de înscriere.

* * *

Cotrobăind prin diferite cărți am descoperit o veste senzațională despre Cenad datând din 29 iunie 1421! Da din 1421, îată despre ce e vorba: Sigismund I de Luxemburg se adresează jujilor și juraților orașului Cenad în legătură cu datoriile a doi locuitori de acolo (Cenad) făcute la Mwssel evreul. Îată ce zice: „...nici se spune prin persoana lui Mwssel zis și evreul din orașul Wiena, acum trăind în orașul nostru Buda că Sthefel și Ipolitus, concețătenii voștri (din Cenad) i-ar fi datori cu o oarecare sumă de bani...“ Regele ordonă rezolvarea cazului de plată a datoriilor prin intermediu episcopului Dosza de Cenad.

OBSERVATOR

Pe unde scurte:

HOȚUL

În miez de noapte un hoț pătrunde într-o casă. Scotocește prin dulapuri dar nu găsește nici bani nici haine, nici provizii. Îl trezește pe proprietar și-i spune:

– Aveam de gând să vă jefuiesc, dar n-am găsit nimic aici de furat, aşa că îmi este foarte milă de voi și o să vă dau niște bani.

Gazdele s-au bucurat enorm și i-au mulțumit de nenumărate ori. Hoțul a plecat. După ce s-a îndepărtat puțin a auzit pași în urmă.

– Hei, oprește-te puțin!

Crezând că cel ce îl urmărește este un răufăcător, hoțul se decide să-l ucidă, dar când întoarce capul îl recunoaște pe sârmanul de la care tocmai plecase. Acesta îi spune, întinzându-i ceva:

– Ti-ai uitat țigările la noi!

ALERGĂTORUL

Un japonez era un foarte bun alergător. Într-o zi pe când alerga după un hoț, întâlnisește un prieten ce venea din direcția opusă.

– De ce alergi așa? Ce s-a întâmplat?

– Alerg după un hoț!

– Să-ți spui unde este hoțul?

– Vai de mine! L-am depășit.

CASETA

Un om sârman găsește în casa sa o casetă pe care era o inscripție: „Urmășii mei vor deschide această casetă când vor avea mari dificultăți financiare“. Într-o zi omul avea mare nevoie de bani și s-a gândit: „Voi profita de moștenirea lăsată de strămoșii mei!“ și a deschis caseta. Înăuntru nu era decât o scrisoare lăsată de cineva cu trei generații înaintea lui: „În această casetă pe care am deschis-o în clipe de mare săracie era un ban de aur. Prin bunăvoie străbunilor mei m-am putut deci salva. De atunci am tot încercat să pun moneda la loc dar nu am reușit până la capătul zilelor mele. Urmașilor mei le revine deci sarcina să facă ceea ce eu nu am putut.“

Bielut om era foarte dezamăgit: „Bielut de mine, la datoriile pe care le am s-a mai adăugat și asta!“

CULEGĂTOR

Glume în gașcă:

1.
– Charles, nu fi necăjit, peste o lună vei uita că Luise te-a părăsit.

– Imposibil, i-am cumpărat o haină de blană, pe care trebuie să-o plătesc în rate timp de doi ani.

2.

– La ce te gândești Lidia?
– La nimic important.
– Credeam că te gândești la mine.
– La tine mă gândeam.

3.

– Domnule judecător, spuse inculpatul, nu vedeți că acțiunea e absurdă și că reclamantul e complet idiot?

– Asta nu-ți micșorează culpa. Nu uita că și idiotii sunt oameni ca mine și ca dumneata.

4.

Comandantul navei către elevul său:

– Lasă tinere, că știi eu bine! Cine nu e în stare de o meserie ca lumea pe uscat, îl trimit părinții să se facă marinari!

– Nu domnule comandant, acum nu mai merge ca pe vremea când erați dumneavoastră Tânăr...

5.

Un deținut se adresează „colegului” său de celulă:

– Tu de ce ai fost condamnat?
– Din cauza blestematului ăsta de fumat.
– Numai pentru atâtă?
– Păi da, n-m putut să-mi stăpânesc tusea și paznicul de noapte m-a prins.

6.

Un cetățean se plânge celuilalt:

– Soacră-mea e ca un ziar.
– De ce, vorbește prea mult?
– Nu, apare zilnic.

7.

Un domn vizitează o grădină zoologică. Într-o cușcă vede un leu și o oaie.

– Fantastic, zise el gardianului, cum de puteți să le faceți să stea în aceeași cușcă?
– Foarte simplu! În fiecare dimineață punem altă oaie.

Amicale:

CATRENE CENĂZENE

(cu „adrisant” bine cunoscut)

D-lui dr. POPESCU CONSTANTIN

(decanul de vîrstă al intelectualilor din Cenad)

Prea multe boli a vindecat
De când e pe la noi în sat.
Ii spun, cu toată modestia,
Că nu a vindecat... prostia.

D-lui COVACI IOAN

(neodihnitul suflet al echipei de fotbal „Mureșul” Cenad)

N-are prânz, nu are cină,
N-are timp pentru ogină,
N-are casă, n-are masă:
Lider „Mureșul” să iasă.

D-lui SUCIU VIRGIL

(trimisul Cenadului peste hotare)

Toată lumea-a colindat
Când în lung și când în lat

– Ca să stea, când o să-nvețe?
– Când o fi la... „bătrânețe”.

D-lui SOCOL VIRGIL

(patron)

Are bună băutura
De îți lasă apă gura.
Îl întreb acum: Cum e
Pita „Socol S.R.L.”?

D-lui RADU IOAN

(secretar al Consiliului local Cenad)

Stiindu-l prieten cu Bencei
Acest catren, eu îl dedic
Să fie primul dintre cei
Ce știi să râdă câte-un pic

EPITAF lui PETRU CUC

(vajnic susținător al echipei de fotbal U.T.A. și „Mureșul” Cenad)

S-a dus din viață Pătru Cuc
Unde toți oamenii se duc.

– Haide, nea Petre și te scoală
Că a rămas tribuna goală!

GEODOR

ZIAR EDITAT ȘI SPONSORIZAT DE ASOCIAȚIA AGRICOLĂ

„MORISENA“ CENAD

COLEGIUL DE REDACTIE

GHEORGHE ANUICHI

GHEORGHE DORAN

IOAN POPOVICI

Culegere și paginație computerizate.

Tiparul executat la
S.C. „HELICON” BANAT S.A.
1900 Timișoara, Calea Aradului 1